

גיוס לכווווווולום?!
~מה באמת מקורות התורה אומרים~
הרב מואיז נבון

במדבר פרק לב -

(א) ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה: (ב) ויבאו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה ואל אלעזר הכהן ואל נשיאי העדה לאמר: (ג) עטרות ודיבן ויעזר ונמרה וחשבון ואלעלה ושכם ויבו ובען: (ד) הארץ אשר הכה יקוק לפני עדת ישראל ארץ מקנה הוא ולעבדיך מקנה: **ו** (ה) ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יתן את הארץ הזאת לעבדיך לאחזה אל תעברנו את הירדן: (ו) ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן **האחיקם יבאו למלחמה ואתם תשבנו פה**: (ז) ולמה <תנואון> תניאון את לב בני ישראל מעבר אל הארץ אשר נתן להם יקוק: (ח) כה עשו אבתיכם בשלחי אתם מקדש ברנע לראות את הארץ: (ט) ...

במדבר פרק א -

(א) וידבר יקוק אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר: (ב) שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגֻלְתָּם: (ג) מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמִעֲלָהּ כָּל יֶצֶא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצַבָּאתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֹךְ: ... (מט) אַךְ אֵת מִטָּה לֹוֹי לֹא תִפְקְדוּ וְאֵת רֹאשָׁם לֹא תִשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

רשב"ם במדבר פרשת במדבר פרק א פסוק מז

והלויים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם - כמו שמפרש והולך "אך את מטה לוי לא תפקוד וגו'" ומפרש טעם כי לא ילכו בצבא המלחמה אלא הפקד את הלויים על משכן העדות וגו':

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק יג

הלכה י - כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען, וכן הן מוזהרין שלא יטלו חלק בביזה בשעה שכובשין ... הלכה יב - ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו? מפני שהובדל לעבוד את י"י לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים שנאמר "וורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל", לפיכך הובדלו מדרכי העולם לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל השם שנאמר ברך י"י חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם שנאמר אני חלקך ונחלתך.
הלכה יג - **ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלהים ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה י"י חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים** ויזכה לו בעה"י דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללויים, הרי דוד ע"ה =עליו השלום= אומר י"י מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי. בריך רחמנא דסייען.

Rav Aharon Lichtenstein (Tradition, Fall 1985, p. 212)

Finally, even if we grant that the Rambam's statement does imply a categorical dispensation in purely halachic terms, it remains of little practical significance. We have yet to examine just to whom it applies. A levi [sic] is defined genealogically. Those who are equated with him, however, literally or symbolically, are defined by spiritual qualities; and for these the Rambam sets a very high standard indeed. He presents an idealized portrait of a selfless, atemporal, almost ethereal person - one whose spirit and intelligence have led him to divest himself of all worldly concerns and who has devoted himself "to stand before God, to serve Him, to worship Him, to know God; and he walks aright as the Lord has made him and he has cast off from his neck the yoke of the many considerations which men have sought." To how large a segment of the Torah community - or, a fortiori, of any community - does this lofty typology apply? **To two percent? Five Percent?** Can anyone... confront a mirror and tell himself that he ought not to go to the army because he is *kodesh kodashim*, sanctum sanctorum, in the Rambam's terms? Can anyone with even a touch of vanity or a concern for *kavod* contend this? Lest I be misunderstood, let me state clearly that I have no quarrel with economic aspiration or with normal human foibles per se. again, least of all do I wish to single out *b'nei yeshivot* for undeserved moral censure. I do feel, however, that those who would single themselves out for saintliness should examine their credentials by the proper standard.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לב עמוד א

אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר: מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים; מפני שעשה אנגרייא בת"ח, שנאמר: +בראשית יד+ [וישמע אברהם כי נשבה אחיו] וירק את חניכיו וילדי ביתו [שמנה עשר ושלוש מאות וירדף עד דן],
רש"י בראשית וירק - כתרגומו: זורני [חנימש]. וכן (ויקרא כו לג) "והריקותי אחריכם חרבי", אזדיין בחרבי עליכם, וכן (שמות טו ט) אריק חרבי, וכן (תהלים לה ג) והרק חנית וסגור:
ר"ן נדרים: שעשה אנגרייא - שהוליכן למלחמה כדכתיב "וירק את חניכיו" דהיינו בני אדם שחנך לתורה.

ושמואל אמר: מפני שהפריז על מדותיו של הקב"ה, שנא': +בראשית טו+ במה אדע כי אירשנה; ורבי יוחנן אמר: שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה, שנאמר: +בראשית יד+ [ויאמר מלך סדם אל אברהם] יתן לי הנפש והרקש קח לך.

גיוס
טור
גיוס
טור

וירק את חניכיו ילידי ביתו" - רב אמר: שהוריקן בתורה, ושמואל אמר: שהוריקן בזהב.
ר"ן מסכת נדרים שהוריקן בתורה - זרזן [חימשם] בתורה, לשון אחר הריקן מן התורה מלשון
 "והבור רק" שעשה בהן אנגריי".
הרא"ש נדרים שהוריקן בתורה - זרזן [חימשם] בזכות התורה ובשבילה נצחו במלחמה:
שיטה מקובצת נדרים שהוריקן בתורה. זרזן בתורה שאמר להם הזהרו בתורה ובטחו בה. ולי
 נראה לפי שאמר להם **"מי האיש הירא"** שצותה תורה לומר בצאתם למלחמה... הרא"ש ז"ל.

דברים פרק כ

(א) כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי יקוק אלהיך עמך
 המעלך מארץ מצרים: (ב) והיה כקרבכם אל המלחמה ונגש הלחן ודבר אל העם: (ג) ואמר אלהם
 שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על איביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל
 תערצו מפניהם: (ד) **כי יקוק אלהיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם**: (ה)
 ודברו השטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו פן ימות
 במלחמה ואיש אחר יחננו: (ו) ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישב לביתו פן ימות
 במלחמה ואיש אחר יחלנו: (ז) ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות
 במלחמה ואיש אחר יקחה: (ח) ויטפו השטרים לדבר אל העם ואמרו **מי האיש הירא ורך הלבב**
 ילך וישב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו: (ט) והיה ככלת השטרים לדבר אל העם ופקדו שרי
 צבאות בראש העם: ס

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מד עמוד א-ב

מתני'... בד"א - במלחמות הרשות, אבל במלחמות מצוה הכל יוצאין, אפילו חתן מחדרו
 וכלה מחופתה; אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים - במלחמות מצוה, אבל במלחמות
 חובה הכל יוצאין, אפי' חתן מחדרו וכלה מחופתה.
 גמ'... אמר רבא: מלחמות יהושע לכבש - דברי הכל חובה, מלחמות בית דוד לרווחה -
 דברי הכל רשות, כי פליגי - למעוטי עובדי כוכבים דלא ליתי עלייהו, מר [ז"א: ר' יהודה]
 קרי לה מצוה, ומר [ז"א: רבנן] קרי רשות; נפקא מינה: לעוסק במצוה שפטור מן המצוה.

רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה א

אין המלך נלחם תחלה אלא מלחמת מצוה, ואי זו היא מלחמת מצוה זו מלחמת שבעה עממים,
 ומלחמת עמלק, ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם, ואחר כך נלחם במלחמת הרשות והיא
 המלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו.

קרו אורה מסכת סוטה דף מד עמוד ב [ליטא, 1784-1852]

והרמב"ם ז"ל בפ"ה מהל' מלכים כי דמלחמת מצוה היא מלחמת עמלק וז' עממין ולהושיע
 להם מצרים הבאים עליהם... ומד' הלח"מ ז"ל שם משמע דיש חילוק, כי היכי דלא ליתו
 עלייהו הוי רשות. אבל עזרת ישראל אם כבר באו עליהם זה ודאי מצוה היא. ומסתבר כן...
 ובכ"ה ג"כ הכל יוצאין אפי' חתן מחדרו. אלא דמהא דאמרין לעיל גבי אסא המלך שנענש
 מפני שעשה אנגריא בת"ח. והשמיע אין נקי אפי' חתן מחדרו. והרי התם היה מפני אויב
 דאתא עלייהו, מפני בעשא מלך ישראל. ואפ"ה שלא כדון הוי. וי"ל דהתם כבר הלך בעשא
 ממנו ע"י מלחמת ארם. כמבואר בקראי התם, **ומשמע הכא דבמלחמת מצוה הכל יוצאין,**
ואפי' ת"ח צריכין ליבטל מלימודו...

רמב"ם הלכות שבת פרק ב הלכה כג

גוים שצרו על עיירות ישראל אם באו על עסקי ממון אין מחללין עליהן את השבת ואין עושין עמהן
 מלחמה, ובעיר הסמוכה לספר אפי' לא באו אלא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהן בכלי זיין י
 ומחללין עליהן את השבת, ובכל מקום אם באו על עסקי נפשות או שערכו מלחמה או שצרו סתם
 יוצאין עליהן בכלי זיין ומחללין עליהן את השבת, **ומצוה על כל ישראל שיכולין לבוא לצאת**
ולעזור לאחיהם שבמצור ולהצילם מיד הגוים בשבת, ואסור להן להתמהמה למוצאי שבת,
וכשיצילו את אחיהן מותר להן לחזור בכלי זיין שלהן למקומם בשבת כדי שלא להכשילן לעתיד
לבוא.

ישעיהו פרק ב

(א) הדבר אשר חזה ישעיהו בן אמוץ על יהודה וירושלם: (ב) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר
 בית יקוק בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים: (ג) והלכו עמים רבים ואמרו לכו
 ונעלה אל הר יקוק אל בית אלהי יעקב וירנו מדרךיו ונלכה בארחתיו כי מציון תצא תורה ודבר
 יקוק מירושלם: (ד) וישפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וחקיתותיהם
 למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה: פ